

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 6, 2013

[Назад](#)[Головна](#)

УДК 351

*А. В. Євсюкова,
студент філософського факультету КНУ ім. Тараса Шевченка*

ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ: ДОСВІД СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

*А. V. Ievsiukova,
student philosophical faculty of Kiev University Taras Shevchenko*

THE INFLUENCE OF THE EDUCATIONAL PROCESS FOR THE FORMATION OF POLITICAL SOCIALIZATION OF YOUTH: THE EXPERIENCE OF THE UNITED STATES OF AMERICA TO UKRAINE

Досліджено вплив освітнього процесу на формування політичної соціалізації молоді в Сполучених Штатах Америки. А також можливість використання такого досвіду в Україні. Робиться акцент на з'ясуванні суті так званого процесу "громадянської соціалізації" молоді як складової освіти в Сполучених Штатах Америки.

It is investigational influence of the educational process for the formation of political socialization of young people in the United States of America. Also, the use of such practices in Ukraine. Emphasis on clarifying the essence of so-called process of "civic socialization" as part of the education of young people in the United States of America.

Исследовано влияние образовательного процесса на формирование политической социализации молодежи в Соединенных Штатах Америки. А также возможность использования такого опыта в Украине. Делается акцент на выяснении сути так называемого процесса "гражданской социализации" молодежи как составной образования в Соединенных Штатах Америки.

Ключові слова: освітній процес, політична соціалізація, громадянська соціалізація, молодь.

Keywords: educational process, political socialization, civic socialization, youth.

Ключевые слова: образовательный процесс, политическая социализация, гражданская социализация, молодежь.

Постановка проблеми. Сучасне американське суспільство, хоча і характеризується високим рівнем економічного розвитку та громадянського суспільства, але продовжує досить серйозно перейматися проблемами залучення молодого покоління до суспільно-політичного життя, формування громадянської позиції щодо розвитку політичних, моральних цінностей, норм і засад демократичної культури. Для проведення системної і цілісної політичної соціалізації молоді в Сполучених Штатах Америки (далі по тексту – США) використовуються різноманітні засоби, основним з сукупності яких, виступає освіта, яка в США є розгалуженою. Для України досвід США у розвитку освітнього процесу може бути корисним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освіту – як засіб політичної соціалізації молоді в США проаналізовано в основному працях зарубіжних авторів В.Евеленда (W. Eveland), П.Джмпела (P. Gimpele), Д-Дж. Маклеода (J.G. McLeod), Дж.М.Страуда (J.M.Stroud), В. Галстона (W. Galston) і інших.

Постановка завдання. Дослідити вплив освітнього процесу на формування політичної соціалізації молоді в США. А також можливість використання такого досвіду в Україні.

Вклад основного матеріалу. В США період молодості визначають з 12 до 24 років. При цьому молодь поділяють на "юнацтво" (12- 18) і "молодих дорослих" (18- 24 роки). Саме в цей час відбувається активний процес політичної соціалізації, в якому освітні навчальні заклади як агенти політичної соціалізації молоді відіграють значну роль. В цей час більшість американських молодих людей дізнаються про власну державу, політичну систему. Відбувається формування поваги до влади, обов'язок слідувати закону і брати участь у політичному житті країни.

У США сформована розгалужена система освіти, структурна побудова якої базується на трьох рівнях:

У початковій школі дітей ознайомлюють з найпростішими поняттями, які уособлюють владу: «поліцейський», «президент», «генерал», «начальник» тощо. Діти знайомляться з національною державною символікою (гербом, прапором, гімном), у них формується відношення до норм суспільної поведінки (шанобливе ставлення до думки інших, вибори однокласників до органів шкільного самоврядування, тощо). На наступному етапі здобуття освіти політична соціалізація ускладнюється. Під час навчання у середній школі учні отримують уявлення про американську конституцію, власні права та свободи, знайомляться з біографіями видатних політичних лідерів та історичних діячів. Продовжується процес політичної соціалізації у вищих навчальних закладах - університетах і коледжах, у яких одним з освітніх предметів є політологія. Проте, система вищої освіти в США складна. Вона розділяється на чотири категорії:

- університети, які можуть мати декілька коледжів, по закінченні яких студент отримує звання бакалавра, один чи більше коледжів для тих, хто збирається отримати звання магістра або доктора;

- інститути з чотирьохрічним навчанням — коледжі — більшість з яких не є частиною університетів;

- технічні навчальні заклади, в яких навчання продовжується від шести місяців до чотирьох років, де вивчається широке коло професій — від перукаря до бухгалтера і комп'ютерного програміста;

- дворічні, або громадські коледжі, де студенти можуть отримати багато професій чи продовжити після цього навчання в чотирьохрічних коледжах або університетах.

Політична соціалізація на даному етапі покликана «усунути» елементи правового нігілізму та екстремізму із політичної свідомості молоді. Надалі молоде

покоління отримує знання, які впливають на формування політичного вибору, за допомогою навчальних курсів, що стосуються порівняльної політології, філософії, соціології, історії. Кінцевим результатом процесу політичної соціалізації є американізований, патріотично налаштований громадянин, який пишається власною історією і державою.

Однією з особливостей політичної соціалізації молоді в США є проведення так званої “громадянської соціалізації” молоді. Суть її полягає в соціально-педагогічному забезпеченні громадської, політичної активності молоді, становлення її політико-правової культури та моральності, шляхом проведення заходів громадянського виховання та громадянської освіти. Поштовхом до проведення так званої “громадянської соціалізації” молоді стало ініціювання у 1999 року Національною асоціацією державних секретарів «Проекту нового тисячоліття» (New Millennium Project), який мав на меті аналіз ставлення молоді до політики та підвищення до неї молодіжного інтересу. 2000 року більш ніж 80 організацій вступили до Національного альянсу громадянської освіти (National Alliance for Civic Education) для сприяння розвитку курсів громадянської освіти, громадської активності і політичних знань. Кінцевою метою “громадянської соціалізації” - є соціалізована, у тому числі політично соціалізована особистість – патріот своєї Батьківщини, людина з високим рівнем політичної активності через включення її в суспільно-політичне життя.

Так, у школі, молодь набуває не лише теоретичних знань про владу, політику, виборчі системи, світову спільноту, права та обов'язки людини і громадянина, але й практичний політичний досвід через участь в інтерактивних проєктах, зокрема, у виборчих кампаніях в шкільні органи влади, участь у політичних дебатах, судових проєсах. Досить поширеним є участь молоді у реалізації проєкт “Знайди власне місце в політичному житті свого міста”. Так, О. Савельєва у своїй статті “З досвіду США: використання інсценування процесів і рольових ігор у громадянській освіті” вказує на рекомендації Каліфорнійського центру з громадянської освіти щодо активної участі молоді у процесі громадянської соціалізації і навчання. Участь молоді в управлінні навчальними класами та діяльністю шкільних закладів повинна бути невід'ємною частиною громадянської освіти в процесі соціалізації особистості. Навчальні класи та шкільні заклади в цілому мають розглядатися як лабораторії, у яких діти мають можливість оволодіти практичними управлінськими навиками. Вміння управляти – означає наявність голосу у питаннях пов'язаних зі шкільними правилами та дисциплінарними процедурами.

Крім того, в США, досить поширеною в останні роки стає практика розповсюдження так званого, “service learning”, або навчання через служіння спільноті. Це навчання поширене у більшості шкільних закладів третього ступеня (так звані high schools). Варто зазначити, що така система освіти підтримується місцевою та федеральною владою, та має мільйонні бюджетні інвестиції. “Service learning” передбачає: самостійне обговорення проблем та прийняття рішень дітьми, співпрацю, осмислення власних дій тощо.

Стосовно ж України, то особливістю процесу політичної соціалізації молоді в Україні є низький рівень політичної освіти як найважливішого засобу реалізації політичної соціалізації молоді. Основними завданнями політичної освіти є закріплення у політичній свідомості і поведінці молоді людини існуючих у певній системі політичних цінностей, норм, орієнтацій та прикладів поведінки, що формують певний тип політичної культури. Політична освіта молоді в сучасній Україні характеризується фрагментарним накопиченням політичних знань. Ґрунтовні політичні знання молода людина набуває переважно під час навчання у вищих навчальних закладах, та у період вторинного політичного виховання. Політизація молодих людей відбувається зазвичай завдяки спілкуванню з однолітками, сім'єю, ЗМІ, які лише знайомлять, проте, не дають цілісних політичних знань. І тому досвід США у сфері освіти, в тому числі політичної та її впливи на політичну соціалізацію молоді міг би стати у нагоді, адже важливо не просто передати відповідні знання, а сформувані цілісну особистість з власною силою судження, широким науковим світоглядом, творчим мисленням і здібностями до подальшого саморозвитку, здатністю до самостійного мислення.

Надзвичайно важливим досвідом в Україні може бути проведення так званої “громадянської соціалізації” молоді, що включає проведення громадянської освіти та виховання. Адже забезпечення гідного рівня громадянської освіти є основою також формування демократичного мислення молодих громадян. Для ефективного здійснення громадянської освіти як засобу реалізації політичної соціалізації молоді та формування високої культури громадянськості вона має бути забезпечена відповідними фінансовими та людськими ресурсами. Проблема загострює і те, що в Україні немає чітко визначеного суспільного замовлення на громадянську освіту, а ідеал демократичного громадянина нерідко зводиться лише до патріотизму, та й то спотвореного, що є загрозливим для демократизації українського суспільства. Щоб громадянська освіта в Україні відповідала соціальним вимогам та викликам майбутнього, вона має бути системною та фаховою, спиратися на науково розробку принципових питань, на конкретне визначення її змісту, виходячи з ідеального образу і її мети та реального стану культури громадян що, в свою чергу, дозволить: надати суспільним процесам демократичного, компетентного, теоретично ґрунтованого і методично виваженого характеру; зміцнити стабільність в українському суспільстві; підвищити відповідальність громадських та державних діячів; стимулювати виборчу активність молодих громадян, зважене ставлення до претендентів на виборах; сприяти оптимізації та реалізації процесу політичної соціалізації молоді.

Висновки. Розвиток держави, суспільства багато в чому залежить від успішності політичної соціалізації молодого покоління. Важливе значення для ефективного перебігу процесу політичної соціалізації молоді в у США відіграє освіта.

Використання такого досвіду в українській державі значно підвищило б рівень ефективності політичної соціалізації молодого покоління. Це зумовлено наступними обставинами:

- потребою суспільства у наявності молодих патріотів, які є соціально-політичним майбутнім України, у свідомих політично активних громадянах;
- слабкою участю держави в процесі управління політичною соціалізацією, відсутністю належної уваги до проблем молоді, особливо щодо формування та розвитку системи освіти;
- наявністю традиційних штучних методів та підходів у політичній освіті й сучасним прагненням молоді до самовизначення, розвитку власної незалежної думки та громадянської політико-правової позиції;
- зростаючою необхідністю здійснити процес громадянсько - політичного становлення молоді та недостатньо розробленою теоретико-методологічною базою громадянсько-політичної освіти.

Використані джерела інформації.

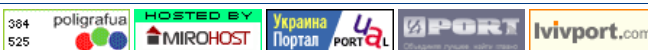
1. Заболотна О.А. Політико-правовий напрямок соціалізації учнівської молоді в закладах середньої освіти США // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – Збірник наукових праць. – Київ-Житомир: Волинь, 2003. – Кн.2. – С. 325- 332.
2. Ташенко А. К. Моделі соціалізації молоді в сучасному суспільстві / А. К. Ташенко // Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії та практики. Міжвузівський збірник наукових праць. – 2007. – №12. – С. 88 - 99.
3. Eveland, W. P., & McLeod, J. M. Communication and age in childhood political socialization: An interactive model of political development. / W. P. Eveland, J. M. McLeod. – Michigan. : Journalism & Mass Communication Quarterly, 1989. – P. 718.
4. Gimpel, J. G., Lay, C. J., & Schuknecht, J. E. Cultivating Democracy. Civic Environments and Political Socialization in America. / J. G. Gimpel, C. J. Lay, J. E. Schuknecht. – Washington. : Brookings Institution Press, 2010. – P. 345.
5. Owen, D. Political Socialization in the Twenty-first Century: Recommendations for Researchers. / D. Owen. – Michigan. : Center for Civic Education and the Bundeszentrale für politische Bildung September, 2008. – P. 26.
6. Quintelier E. Political Socialization among Young People. Evidence from a two-year panel study. / E. Quintelier. – Bologna. : Centre for Political Research, 2011. – P. 21.
7. Boyte H. Civic Education and the New American Patriotism Post 9/11. – Cambridge Journal of Education. – Vol.33. – No 1. – 2003. – P.85 – 100.
8. Galston W. Political Knowledge, political engagement and civic education. – American Review of Political Science. – 2001. – No 4. – P.217-234

References.

1. Zabolotna O.A. Politiko-pravovii napryamak socializacii uchniv's'koi molodi v zakladax seredno'oi osviti SSHA // Teoretiko-metodichni problemi vixovannya ditei ta uchniv's'koi molodi. – Zbirnik naukovix prac'. – Kiiv-ZHitomir: Volin', 2003. – Kn.2. – S. 325- 332.
2. Taschenko A. K. Modeli socializacii molodi v suchasnomu suspi'l'stvi / A. K. Taschenko // Social'ni tehnologii. Aktual'ni problemi teorii ta praktiki. Mizhvuzyv's'kii zbirnik naukovix prac'. – 2007. – №12. – S. 88 - 99.
3. Eveland, W. P., & McLeod, J. M. Communication and age in childhood political socialization: An interactive model of political development. / W. P. Eveland, J. M. McLeod. – Michigan. : Journalism & Mass Communication Quarterly, 1989. – P. 718.
4. Gimpel, J. G., Lay, C. J., & Schuknecht, J. E. Cultivating Democracy. Civic Environments and Political Socialization in America. / J. G. Gimpel, C. J. Lay, J. E. Schuknecht. – Washington. : Brookings Institution Press, 2010. – P. 345.

5. Owen, D. Political Socialization in the Twenty-first Century: Recommendations for Researchers. / D. Owen. – Michigan. : Center for Civic Education and the Bundeszentrale für politische Bildung September, 2008. – P. 26.
6. Quintelier E. Political Socialization among Young People. Evidence from a two-year panel study. / E. Quintelier. – Bologna. : Centre for Political Research, 2011. – P. 21.
7. Boyte H. Civic Education and the New American Patriotism Post 9/11. – Cambridge Journal of Education. – Vol.33. – No 1. – 2003. – P.85 – 100.
8. Galston W. Political Knowledge, political engagement and civic education. – American Review of Political Science. – 2001. – No 4. – P.217-234

Стаття надійшла до редакції 13.06.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"